

2. ALAPELV: A TERMÉSZET CSAK ANNYI ENERGIÁT HASZNÁL, AMENNYI SZÜKSÉGES

Hogyan tanulhatunk takarékossgot a természettől?

Erasmus+

KOROSZTÁLY

12–16

IDŐTARTAM

Előkészítés:

20 perc

Tevékenység:

45 perc / 1 tanóra

TANTÁRGYAK

- Természettudomány –
biológia, fizika
- Tervezés, mérnöki tudomány és technológia
- Matematika

KULCSSZAVAK

Biomimikri alapelvek,
funkció, energia

ÖSSZEFOGLALÁS

A természet nem pazarolja az energiát. Hogyan fedezhetjük ezt fel a természetben? Ebben a modulban különböző energiaformákra keresünk példákat kint, a terepen.

BIOMIMIKRI ALAPELVEK

2 – A természet csak annyi energiát használ, amennyi szükséges

TANULÁSI CÉLOK

A modul végére a diákok

- értsék meg az energia jelentőségét a természetben,
- értsék meg, hogy a természet semmit nem pazarol,
- értsék meg, hogy ők is a természet részei.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A diákok az energia különböző megjelenési formáit fedezik fel a természetben.
- A diákok megismerik a természet energiahatékonyságát.
- A diákok példákat találnak energia megjelenési formáira különböző élőhely típusokon, valamint saját emlékeikben.

BIOLEARN KOMPETENCIÁK

- A diákok képesek felfedezni a fenntarthatósági alapelveket a természet működésében.
- A diákok tudatosabban ismerik fel (és egyben el) a természetben megfigyelhető tökéletes formatervezést, valamint azt, hogy a természet egységes rendszerként működik, ahol minden mindennel összefügg.
- A diákok képesek felismerni azokat a szükségleteket és lehetőségeket, amelyek termékek, folyamatok vagy rendszerek fejlesztését igénylik.
- A diákok képesek csoportban dolgozni.
- A diákok motiváltabbak a STEAM tantárgyak tanulásában és megtapasztalják, hogy az ismereteket széles körben tudják alkalmazni.

A FOGLALKOZÁSOK ÖSSZEFOGLALÓJA

Szám	Tevékenység	Rövid leírás	Módszer	Időtartam	Helyszín
1	Bevezetés	Előadás és beszélgetés a Biomimikri_alapelvei.ppt 4. diájáról	<ul style="list-style-type: none"> tanári előadás megbeszélés 	10	beltéri
2	Energiaformák keresése	Különböző energiaformák keresése a természetben	<ul style="list-style-type: none"> megfigyelés 	25	kültéri, legjobb, ha süt a nap
3	Lezárás	Beszélgetés a tevékenységekről	<ul style="list-style-type: none"> megbeszélés 	10	bel- vagy kültéri

A MODUL LEÍRÁSA

HÁTTÉR

Lásd 1. foglalkozás: Bevezetés.

Az összes alapelvet és a köztük levő összefüggéseket „[A biomimikri 9 alapelve](#)” c. modulban mutatjuk be.

FOGLALKOZÁSOK

HELYSZÍN beltéri

1 | BEVEZETÉS

» KÉRDÉS

ESZKÖZÖK ÉS ANYAGOK

- számítógép/laptop, projektor
- [Biomimikri_alapelvei.ppt](#)
4. dia

ELŐKÉSZÜLETEK

Beltéri tevékenység.

Rendezzük be a termet előadáshoz és beszélgetéshez!

FORRÁS

Benyus, J. M. (2002):
Biomimicry – Innovation inspired by nature. HarperCollins
Publisher, New York, U.S.A.

Mutassuk be a csoportnak a [Biomimikri_alapelvei.ppt](#) 4. diáját!

A természet mindenből csak annyit használ, amennyire szüksége van. Vajon mi miért nem tesszük ugyanezt? Az emberek gazdasága jelenleg a termelés és a haszon maximalizálásán alapszik, ezért hatalmas energia felhasználó. Még az élelmiszereket is körbeutazzatjuk a Földön, ahelyett, hogy helyi termékeket használnánk, mert látszólag még így is olcsóbb. Úgy néz ki, hogy a legtöbb döntésnél csak a pénz számít, nem az energiafogyasztásunk. Hogyan tanulhatnánk meg, hogy energiaparálás nélkül áramoltassuk a termékeket és a szolgáltatásokat?

Magyarázat a [Biomimikri_alapelvei.ppt](#), 4. diájához:

Az élőlények csak annyi tápanyagot vesznek fel, amennyit felhasználnak. A növények nem szívnak fel ötször annyi vizet, és nem spájzolnak be ásványi anyagokból sem (meg is betegednének!).

Van persze raktározás, de ez is a túlélést segíti: a hörcsög annyi gabonát raktároz el télire, amennyit meg is eszik. A medve annyi táplálékot vesz magához ősszel, amivel túléli a telet. A mókus sem ötször annyi mogyorót gyűjt! Na jó, néha megfeledeznek egy-egy darabról, de az külön haszon: szépen kicsírászik a mag és lesz belőle új mogyoróbokor. A kaktuszok annyi vizet raktároznak, hogy két eső között ne száradjanak ki. Annyit használnak, amennyire szükségük van, nincs vagy csak nagyon kevés a hulladék. Ami maradna, azt felhasználja más szervezet.

A gepárd nagyon gyorsan tud futni, de csak rövid távon. Az üldözés kb. 1 percig tart. Ha a kiszemelt áldozatot nem tudja elkapni ennyi idő alatt, leáll. Egyrészt, hogy ne veszítsen energiát, másrészt futás közben nagyon magasra emelkedik a hőmérséklete: le kell hűlnie, különben rosszul lesz (ha elkapta a zsákmányt, akkor is pihen és hűl). A ragadozók nem azért ölik meg az áldozatukat, hogy gyilkoljanak, hanem azért, hogy táplálkozzanak. Nem vérengzést tartanak. Csak annyi állatot ejtenek el egyszerre, amennyinek a húásával jól lakhatnak. A rozsomák például nem tudja megenni egyszerre a szarvast, amit elejtett, ezért elássa, és hónapokig rájár a dögre.

A jóléti társadalomban élő emberek nagy része sokkal több húst vesz meg, mint amennyit el tud fogyasztani. Megtölti vele a hűtőt. Vajon mennyi hús áll feleslegesen fagyasztókban? Vajon mi lesz a sorsuk? Vajon mennyi energiába és anyagba került ezeket a húsokat előállítani, és mennyi energiába kerül fagyasztva tárolni?

FOGLALKOZÁSOK

A vonuló madarak V alakban repülnek. Az elől szálló madár a szárnycsapásával olyan légáramlatot hoz létre, ami a következő madárra felhajtó erőként hat, ezáltal az kisebb erőfeszítéssel tudja tartani a sebességét és a repülés magasságát. Vagyis a vándormadarak energiát takarítanak meg a V alakban repüléssel.

A fenti magyarázat alapján beszéljünk az alapelvről!

HELYSZÍN
kültéri

ESZKÖZÖK ÉS ANYAGOK

- [D2.1.](#) diákoldal
- [T2.1.](#) tanári oldal

ELŐKÉSZÜLETEK

Kültéri gyakorlat.

Bárhol végezhetjük, akár az iskola udvarán is, de minél természetesebb környezetet találunk, annál jobb.

Vágjuk fel a [D2.1.](#) oldalt kártyaként.

FORRÁS

Stier, S. (2014): *Engineering Design Inspired by Nature*. The Center for Learning with Nature, Coralville, U.S.A. <https://www.learningwithnature.org/>

2 | ENERGIAFORMÁK KERESÉSE

» FELFEDEZÉS

Ez a feladat az analogikus gondolkodást is elősegíti, ami a biomimikri egyik alap-eleme. Elvileg bármilyen tulajdonságok szerepelhetnének a kártyákon, de most kimondottan az energiával és az energia hatékonysággal kapcsolatos tulajdonságokat használjuk.

Menjünk ki és osszuk a diákokat 2-3 fős csoportokra. Minden csoportnak adjunk egy kártyát! Az lesz a feladatuk, hogy keressenek a természetben olyan tárgyat vagy élőlényt, amire jellemző az adott tulajdonság. Először megkereshetünk együtt is pár tulajdonságot, majd a csoportok önállóan dolgozzanak! Néhány lehetséges megoldást megadunk a [T2.1.](#) oldalon. Amikor minden csoport talált már valamit, mutassák meg egymásnak, amit felfedeztek.

Gondolkodjanak el és beszéljünk a természet energiahatékonyságáról!

FOGLALKOZÁSOK

HELYSZÍN
bel- vagy kültéri

3 | LEZÁRÁS

» KÉRDÉS

ELŐKÉSZÜLETEK

Bel- vagy kültéren is megvalósítható.

Beltéren rendezzük be a termet beszélgetéshez; ha kint fejezzük be a modult, álljunk körbe.

A tevékenység után beszéljünk az alapelvről:

- Milyen energiával kapcsolatos dolgokat találtak a természetben?
- Ha más élőhelyeken keresgélünk a Földön, miket lehetne még találni?
- Gondoljunk el magáról az alapelvről: tapasztalunk-e energiapazarlást a természetben (az emberi tevékenységet most ne vegyük figyelembe)?

T2.1. ENERGIAFORMÁK KERESÉSE

Lehetséges megoldások:

Energiát termel: _____ Nap
 Energia, szennyezés nélkül: _____ levelek
 Szigetel: _____ fa, szőr
 Összegyűjti a napfényt: _____ levelek
 Energiát tárol: _____ magok, állatok zsírja
 Lehűl: _____ homok
 Ellenáll a szélnek: _____ fák
 Energiát átalakít: _____ patakok, folyók
 Felmelegszik: _____ hullók
 A napfényt visszaveri: _____ víz felszíne
 Életműködéseit lelassítja (télre készüléskor): _____ egyes emlősök
 Energiát halmoz fel (különböző módok, télre készülés): __ talaj, fák, állatok

D2.1. ENERGIAFORMÁK KERESÉSE

Kártyák a felfedezéshez

**Energiát
termel**

**Energia –
szennyezés
nélkül**

Szigetel

**Összegyűjti
a napfényt**

**Energiát
tárol**

Lehűl

**Ellenáll
a szélnek**

**Energiát
átalakít**

Felmelegszik

**Visszaveri
a napfényt**

**Életműködéseit
lelassítja
(télre készüléskor)**

**Energiát
halmoz fel
(különböző módok,
télre készülés)**